

Ansøgning om at blive testby i Partnerskab for levende bymidter

Der ansøges ved at besvare de seks spørgsmål nedenfor. Eventuelt supplerende materiale kan vedhæftes som bilag. Ansøgningen og eventuelle bilag sendes til jephoe@bpst.dk senest med udgangen af den 25. oktober 2021. Se de uddybende kommentarer nedenfor.

Kontaktinformation

Anfør venligst ansøgerkommune, kontaktperson, mail og telefonnummer.

Ansøgerkommune: [Vordingborg Kommune](#)

Kontaktperson: [Planchef Anja Valhøj](#)

Mailadresse: anv@vordingborg.dk

Tlf.nr.: 55362410

1. Hvilken by ønskes udvalgt som testby, og hvor mange indbyggere har den?

Som udgangspunkt skal testbyer have mellem 4.000 og 20.000 indbyggere. Undtagelser kan gives for byer med både færre eller flere indbyggere, hvis det kan begrundes i ansøgningen, fx hvis byen har færre end 4.000 indbyggere, men er den største by i kommunen, betjener et stort opland eller hvis byen oplever store udfordringer på trods af flere end 20.000 indbyggere.

[Vordingborg By](#) ønskes udvalgt som testby.

Indbyggertal: **11.973** indbyggere i Vordingborg by, jf. Danmarks Statistik 2021.

2. Hvilke udfordringer har byen mht. at fastholde eller udvikle en levende bymidte?

Udfordringen skal dokumenteres i ansøgningen fx i form af faldende antal butikker, besøgende, omsætning eller lignende.

- **Detailhandlen i Algade er udfordret**
- **Manglende muligheder for byliv og væresteder for unge**
- **Manglende opholdsmuligheder og legepladser i bymidten**
- **Byen mangler en tydelig fortælling og identitet**

Detailhandlen i Algade er udfordret:

Vordingborg by er som mange byer i hele landet udfordret pga. stigende konkurrence fra større udbudspunkter i nærliggende byer, samt hovedstaden, samt øget nethandel.

Byens hovedgade, Algade er en forholdsvis lang handeleggade på knap 1 km som strækker sig fra stationen i vest til Slotstorvet i øst.

Særligt den vestlige ende af Algade er udfordret med 12 tomme butikslokaler, mens den østlige og mere attraktive del af gaden har 2 tomme butikslokaler. På Slotstorvet, som er byens store flotte og arkitekttegnede plads er 1 tomt butikslokale.

Dagligvarebutikkerne er afkoblet fra handeleggaden, og er blevet samlet i et område ca. 300 meter fra Algade.

Tilgængeligheden, vejvisning og gode stiforbindelser mellem hande­lsgaden og dagligvareområdet er be­grænset og udfordret af private ejerforhold og manglende målrettet planlægning, jf. Detailhandelsanalyse 2018.

Den samlede omsætning i hele Vordingborg bymidte var i 2016 på ca. 445 mio. kr. inkl. moms.

I Vordingborg bymidte ligger der godt 60 butikker - 18 dagligvarebutikker og 45 udvalgs­varebutikker. I bymidten ligger bl.a. Kvickly, Rema 1000 og Netto. Generelt ligger de store dagligvarebutikker afkoblet fra Algade og Badstuegade, hvor udvalgs­varebutikkerne og de øvrige kundeorienterede servicefunktioner ligger. Den samlede omsætning i Vordingborg bymidte var i 2016 på ca. 445 mio. kr. inkl. moms. I Vordingborg bymidte er ca. halvdelen af butikkerne medlemmer af et kædesamarbejde.

Foruden butikker ligger der i bymidten 27 andre kundeorienterede servicefunktioner som f.eks. otte restauranter, caféer og andre spisesteder, jf. Detailhandelsanalyse 2018.

Manglende muligheder for byliv og væresteder for de unge:

De unge mangler faciliteter og opholdssteder som diskotek, café, skaterbaner el.lign. – aktiviteter som skaber puls og som tiltrækker de unge til bymidten. Der mangler steder ude som inde, hvor de unge kan udfolde sig og som er deres sted.

Et nyt initiativ med indretning af Campuscafé i den gamle stationsbygning, hvor de unge (under uddannelse) kan være i og efter skoletid er et skridt på vejen. En af byens parker tæt på ungdomsuddannelserne er indrettet med møbler til ophold og hygge, men udfordres af hærværk og klager fra naboer pga. støj fra musikanlæg mv. Byens butikker retter sig primært mod den voksne og ældre generation. Byens unge savner ligeledes steder at mødes om aftenen og i weekenden, hvor det er deres behov som er i fokus. De unge tager i stedet til nabobyerne Nykøbing Falster og Næstved for bl.a. at gå på diskotek.

Med kommunens ambition om at være en attraktiv uddannelsesby mangler der fortsat indsats og faciliteter som understøtter dette.

Manglende opholdsmuligheder og legepladser i bymidten:

Byen mangler legepladser og opholdsområder målrettet børn og børnefamilier i bymidten som vil kunne medføre længerevarende ophold for børnefamilier i bymidten og ”den gode grund” til at besøge og blive i bymidten mangler. Byens bibliotek ligger i udkanten af byen (Sydhavnen), og bidrager således ikke til bylivet, ligesom byens pladser ikke indbyder til ophold i væsentligt omfang.

Byen mangler en tydelig fortælling og identitet:

Den gamle købstad og middelalderby Vordingborg savner en samlet fortælling og tydelig identitet. Byen har mange fine og karakteristiske områder og historiske bygningsværker, herunder særligt Vordingborg Slotsruin og den historiske byvold i den østlige del af bymidten. Det psykiatriske hospital Oringe, det gamle sygehus, byens kaserne med markante bygningskomplekser og flere fine og velbevarede bykvarterer fra starten af 1900-tallet med velholdte bygninger opført i byggestilen, Bedre Byggeskik. Den gamle købstads tilgængelighed til vandet med den historiske Nordhavn, med stor tilgængelighed og udsigt til vandet, Kirkeengen, der gennemskærer byen, samt de omkringliggende godser, bidrager med en fantastisk natur, smukke landskaber, vandaktiviteter og oplevelser.

Der har gennem årene været arbejdet med forskønnelse af bymidten bl.a. i en arkitektkonkurrence i 2008, som bl.a. resulterede i dannelsen af det flotte røde Slotstov, og senest i projektet De Røde

Løbere, der har resulteret i en begyndende fælles tråd i byrumsdesign. Projektet som var et forsøgsprojekt parret med en områdefornyelse, kom i mål med både at etablere og styrke bymidtesamarbejdet igennem etablering af en kommerciel bycenterforening og et udviklingsrettet Byforum Vordingborg, som med stor inddragelse af byens parter og her især de unge, fremkom med et katalog med idéer til bl.a. at skabe fysiske og samarbejds-mæssige forbindelser i byen.

Dette til trods formår byen ikke at fremstå med en stærk aflæselig identitet og attraktionsværdi på lige fod med de to øvrige, men væsentlig mindre købstæder i kommunen, Stege og Præstø.

Vordingborg vurderes at have en størrelse, som gør det nødvendigt at facilitere og arbejde på organiseringer, som hjælper til at bringe byens parter sammen om udviklingen af deres by og derigennem at skabe forbindelse, opmærksomhed på og merværdi af de ellers mange eksisterende og velfungerende aktiviteter i byen.

3. Hvilke typer af privat-offentlige bysamarbejder, cityforeninger eller lignende er der i bymidten i dag?

Anfør de forskellige typer af samarbejdsfora, som eksisterer i bymidten i dag, deres organiseringsform og tilslutning.

KOMMERCIELLE:

Bycentrum Vordingborg

Bycentrum Vordingborg blev stiftet d.19. september 2017. Samme dag blev Vordingborg Handelsforening, som blev stiftet i 1856, nedlagt. I stedet blev der dannet en ny og slagkraftig forening, som skal sikre en positiv udvikling af bymidten.

"I Bycentrum Vordingborg arbejder vi for at skabe liv og vækst, samt kulturelle og sprudlende oplevelser. Det gør vi gennem et samarbejde med de fleste af byens forretninger, som er medlemmer af foreningen. Vi står bag mange af de aktiviteter og events der er i byen, og vi arbejder kontinuerligt for at lave events, som vil tiltrække besøgende til vores by".

Bycentrum Vordingborg fik ny bestyrelse og formand i september 2020. Siden den nye bestyrelse trådte til har Bycentrum oplevet en vækst i medlemstallet med 30 nye medlemmer og samarbejdet i Bycentrum er velfungerende.

City Manager

Den lokale detailhandel understøttes af initiativet City Manager – en fælles koordineret indsats, som skal styrke de tre handelsbyer Stege, Præstø og Vordingborg.

Initiativet er en lokal city manager-funktion, som varetages af et team bestående af de lokale handelsforeninger med Vordingborg Erhverv A/S som teamleder.

Formanden for Bycentrum Vordingborg er også byens City Manager. Vordingborg Erhverv varetager City Manager-funktionen for Vordingborg i tæt samarbejde med Bycentrum Vordingborg.

IKKE KOMMERCIELLE:

- Byforum Vordingborg

Sekretariat og tænketank for Byforum Vordingborg – repræsentanter for byens aktører.

Det tidligere Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter udbød i 2014 en forsøgspulje under byfornyelsesloven med temaet 'Butiksgader og bymidter under pres'. Det overordnede formål med puljen var at igangsætte projekter, der kunne inspirere til en videreudvikling af byfornyelsesindsatsen i forhold til de aktuelle udfordringer, som mange små og mellemstore byer står overfor. Med puljen blev konkrete fysiske afprøvninger med at nytænke hovedgaden i stationsbyer og købstæder støttet. Vordingborg blev én af de 5 byer, som opnåede støtte fra puljen med projektet "De Røde Løbere", se bilag. Projektet løb fra 2015 -2018, hvor det blev slutevalueret.

Resultatet af slutevalueringen var, at "*De Røde Løbere er kommet i mål med de centrale dele af projektet, og der er skabt et stærkt fundament for det fortsatte arbejde med at udvikle bymidten og Vordingborg. Der er blevet etableret et Byforum og derved skabt en ny, formel struktur for det strategiske arbejde med bymidten. Desuden er der blevet fastlagt fem 'Røde Løbere', som forbinder bymidten med centrale mødesteder ude i byen. To af forbindelseslinjerne i form af Kulturruten og Uddannelsesruten er blevet etableret*".

- **Netværk for ejendomsbesiddere i Algade**
- ***Campuscaféen/uddannelserne**
- **Ungeforum**
- **Vordingborg By Lokalforum**

*Campuscaféen er en del af Stationsbygningen i Vordingborg og blev indviet i 2019, se beskrivelse under pkt. 4

4. Hvilke af partnerskabets anbefalinger eller værktøjer skal testes?

Testbyerne skal teste de af partnerskabets anbefalinger og værktøjer som vurderes relevante (se nedenfor for en uddybning af dette punkt). Nogle af partnerskabets anbefalinger indgår i forløbets design, da det er obligatorisk for testbyerne at etablere og/eller udvikle et bymidtesamarbejde og at udarbejde en fælles udviklingsplan. Anfør, om der er øvrige anbefalinger, som testbyen vil fokusere på. Beskriv hvordan testbyen vil arbejde indenfor en eller flere af værktøjskassens overordnede emner:

- *Rammer for samarbejder i bymidten*
- *Bymidtesamarbejdets aktiviteter*
- *Indsamling af viden og data*

Ansøgningen må gerne indeholde forslag til organiseringer, aktiviteter eller dataindsamling, der rækker ud over værktøjskassen.

Vordingborg Kommune har et veletableret bymidtesamarbejde mellem private og offentlige parter i form af Byforum Vordingborg og handelsstandsforeningen Bycentrum og vil derfor arbejde med værktøjskassens overordnede emne "**Bymidtesamarbejdets aktiviteter**".

Bymidten er primært udfordret af en vigende detailhandel og dermed en del tomme butikslokaler, samt mangel på muligheder for byliv, særligt for unge og børn.

På fundamentet af forsøgsprojektet "De Røde Løbere" vil Vordingborg Kommune som testby bygge videre på den samskabende og procesorienterede måde at arbejde med udviklingsprojekter på som var ét af projektet "De Røde Løbere"s succes'er.

Byforum Vordingborg der netop er resultatet af bymidtesamarbejdet i projektet "De Røde Løbere" agerer i dag som tænketank for byens udvikling og tænkes at udgøre det processtyringsmæssige omdrejningspunkt i udarbejdelsen af en ny helhedsplan og bymidtestrategi, og tager således aktiv del i planlægningen af processen og faciliteringen.

Fokus vil være at skabe synlige og fysiske forandringer i bymidten i et samarbejde mellem byens unge og Byforum Vordingborg, ejendomsbesidderne i bymidten og kulturinstitutionerne. Ideen er at byens unge sættes overfor de ovennævnte parter på idéværksteder for at generere nye ideer for byen og udfordre de gængse forestillinger.

Hensigten er at "dem der i fremtiden skal drive og bebo byen", de unge, får en stemme i byens udvikling, overfor dem, der i dag spiller en væsentlig rolle: Ejendomsbesidderne, kulturlivet samt det samarbejdende netværk og tænketanken Byforum Vordingborg, der indeholder det brede udsnit af byens parter.

Et succesfuldt output som testby, på den korte bane, er at udarbejde en fremadskuende helhedsplan og bymidtestrategi, der sætter retning og skaber en stærk identitet for byen.

Et andet succesfuldt output som testby, på den længere bane, vil være, at Vordingborg By får skabt en "UNGEKULTUR PROFIL", hvor bymidtesamarbejdets aktiviteter og tiltag for mere byliv tager udgangspunkt i byens unge. Byens unge skal som et resultat af forløbet have en stemme i udviklingen af bymidten fremadrettet.

For at lykkes med ovennævnte målsætninger vil der være fokus på følgende anbefalinger fra Partnerskabet for Levende Bymidter:

Nr. 4. Helhedsorienteret strategi for levende bymidter

Nr. 8. Flere offentlige bylivsskabende funktioner i bymidterne

Nr.11. Aktivere ejendomsejere i udviklingen af bymidten

og værktøjskassens forslag til

- Aktivisering af tomme lokaler og bevaringsværdige ejendomme til kommercielle formål
- Byliv og events
- Tilgængelighedsprojekter
- Vurdering af bevaringsværdier i bymidterne

Udvalgte anbefalinger:

5. HELHEDSORIENTERET STRATEGI FOR LEVENDE BYMIDTER

Det er netop besluttet af kommunalbestyrelsen i Vordingborg Kommune at igangsætte en ny helhedsplan for Vordingborg By med forventet vedtagelse i 2022.

Som en del af helhedsplanen udarbejdes en bymidtestrategi i samarbejde med Sekretariatet for Byforum Vordingborg og byens øvrige aktører, nævnt under pkt. 3 og pkt. 6.

Det vil sikre det langsigtede medejerskab fra alle byens parter.

8. FLERE OFFENTLIGE BYLIVSSKABENDE FUNKTIONER I BYMIDTERENE

- Nyt rådhus etableres i bymidten i 2023 – anlægget igangsættes nu.
Det nye rådhus er navngivet "Borgernes hus" med henblik på at målrette rådhusets

aktiviteter til at understøtte den levende bymidte.

- Som et led i helhedsplanen skal der arbejdes på flytning af biblioteket og musikskolen fra udkanten af byen (Sydhavnen) til en placering centralt i bymidten for at understøtte bylivet og handlen.

11. AKTIVERE EJENDOMSEJERE I UDVIKLINGEN AF BYMIDTEN:

Netværket for ejendomsbesiddere i Algade/hovedgaden blev etableret i 2019.

Et eksempel på ejendomsbesiddernetværkets engagement i bymidten er efterspørgslen på mulighed for boliger i tomme butikslokaler i den vestlige del af Algade, hvilket er blevet imødekommet af Vordingborg Kommune via den gode dialog og en fælles målsætning for bymidten. Ny lokalplan som muliggør boliger i tidligere butikslokaler i den vestlige del af Algade er netop vedtaget politisk.

Ejendomsejernetværket skal styrkes så det bidrager ind i og tager større ejerskab til udviklingen af bymidten og den levende bymidte.

Fra værktøjskassen:

AKTIVERING AF TOMME LOKALER OG BEVARINGSVÆRDIGE EJENDOMME TIL KOMMERCIELLE FORMÅL:

Vordingborg Kommune har tidligere arbejdet med aktivering af tomme lokaler f.eks.:

- Ejendomsbesiddernetværkets ønske om at etablere boliger i stueetagen i den vestlige del af Algade, vil dels aktivere de tidligere butikslokaler, skabe flere mindre boliger i bymidten som kan målrettes unge og studerende og dermed være medvirkende til at genere mere liv i den vestlige del af Algade placeret tættest på stationen og stationsbygningen.
Der skal desuden arbejdes med en ny afgrænsning- og funktionsopdeling af hovedgaden.
- Med støtte fra Realdanias kampagne ”Hovedbyer på forkant” i 2017, jf. bilag blev det muligt at igangsætte realiseringen af byudviklingsprojektet ”Omdannelse af Stationsområdet”, hvor en del af projektet bestod i at omdanne den funktionstømte stationsbygning og stationsplads til et attraktivt uddannelses- og ungdomsmiljø og et samlingspunkt for byens studerende, med en Campuscafé og et kreativt iværksættermiljø til og for unge.
(Nedlukningen iforb. med COVID-19 har haft afgørende betydning for at Campuscaféen nu igen skal markedsføres blandt byens unge.)
Projektet skal udvikles videre i arbejdet med helhedsplanen og strategien for bymidten.
- Idéværksteder mellem unge, Byforum Vordingborg og ejendomsbesiddere og kulturinstitutionerne skal udvikle nye idéer til aktivering af tomme lokaler.

BYLIV OG EVENTS:

Der skal i projektet skabes muligheder for midlertidige aktiviteter i bymidten, som vil gøre hovedgaden til mere og andet end en handelsegade og medvirke til mere byliv. Bymidten skal blive det sted, som man ønsker at tage til og opholde sig lidt længere pga. de gode oplevelser, gode butikker og skønne og trygge byrum.

Dette kan gøres bl.a. ved midlertidige POP-Up's, hvor aktiviteter kan afprøves og "den lille succes" opnås, som er vejen til den permanente aktivitet. Aktiviteter kunne være:

- Bymidten som en attraktiv legeplads og ophold- og mødested for børn og unge – "Danmarks største legeplads", jf. bilag Børnenes Vordingborg v. Vordingborg By lokalforum. Ved aktivering og brug af tomme butikslokaler i samarbejde med ejendomsejere. Ved opstilling af mobile legepladser i handeleggaden og på Slotstorvet i forbindelse med handelsstandsforeningens events.
- Fast markedsplads og faste markedsdage på Slotstorvet med stader, som kan bookes, hvor bl.a. lokale produkter kan købes. Designmæssigt tilpasset den særlige og historisk følsomme placering ved borgterrænet.

TILGÆNGELIGHEDSPROJEKTER:

- Bymidten kobles sammen med den bynære lystbådehavn Nordhavnen. Det kan ske gennem wayfinding, events og evt. madmarked på Slotstorvet/Nordhavnen. Hermed skabes et mødested og opmærksomhed på områderne.
- Wayfinding fra bymidten til kulturinstitutioner, bl.a. Pavillon K, Scenekunst- og kulturhus.
- Udbygning/synlighed af eksisterende forbindelser i byen, f.eks. De Røde Løbere, passager mm.

VURDERING AF BEVARINGSVÆRDIER I BYMIDTERNE

Kulturarv er et vigtigt element i at skabe en identitet i et lokalområde.

En række undersøgelser peger på, at kulturarv og bevaringsværdige bygninger og miljøer på konkret og målbar vis har en positiv effekt f.eks. i forhold til erhverv, turisme og huspriser. Vordingborg by rummer som gammel købstad en del historiske bymiljøer, som er bevaringsværdige også i et internationalt perspektiv, med synlige arkitektoniske kvaliteter kortlagt efter SAVE-metoden. Dette skal synliggøres meget mere med wayfinding, skiltning og historiefortælling i form af et genkendeligt og gennemgående design, som omfatter hele byen.

- Wayfinding ved stationen til bymidtens særlige kulturarv, fortællinger, seværdigheder og oplevelser. Kongebyen skal tydeliggøres.
- De bevaringsværdige bygninger og bymiljøer skal synliggøres eksempelvis med ny skiltning analogt og digitalt.
- Vordingborg er forfatterens og litteraturens by: Det er et lag i Vordingborg, der helt ignoreres i dag.
- Fortællinger generelt i og om byen: "Røverhistorierne" fortalt analogt og digitalt.

KUNSTPROJEKTER

Kunst- og kulturinstitutionerne i Vordingborg kan på ideværkstedet sammen med byens unge udtænke og skitsere forslag til kunst og kulturbegebenheder i bymidten, som bidrager med liv

og aktivitet hele døgnet. Kunst i form af lysinstallationer/shows og teaterstykker som vises og udspiller sig i byrummet og i de tomme butikslokaler.

6. Hvilken finansiering forventer testbyen at bidrage med i form af hhv. medarbejderressourcer og økonomisk tilskud?

Der er samlet afsat ca. 500.000 kr. til de 3-5 test-byer. Midlerne kan bruges til proces-facilitering, analyser eller aktiviteter. Deltagerbyer skal bidrage med finansiering af medarbejderressourcer til at drive initiativet i testbyen. Såfremt der søges midler til mindre aktiviteter forventes en medfinansiering på 50 %. Medfinansiering behøver ikke at være kommunal, men kan være fra medlemskontingenter eller lignende.

- 1. Vordingborg Kommune bidrager med projektleder for det samlede forløb inkl. udarbejdelse af helhedsplan og bymidtstrategi.*
- 2. Der søges om 50% medfinansiering til procesfacilitering, herunder eksterne oplægsholdere. Svarende til i alt 100.000,00 kr.*
- 3. Der søges endvidere om 50% medfinansiering til aktiviteter i forløbet, som f.eks. POP-UP's og events rettet mod børn og unge, svarende i alt til 100.000,00 kr.*

Det svarer i alt til 100.000,00 kr. fra Partnerskabet for levende bymidter, hvor Vordingborg Kommune bidrager med tilsvarende 100.000,00 kr., samt medarbejderressourcer til projektledelse.

7. Hvilke lokale aktører vil indgå i forløbet og har eventuelt bidraget til ansøgningen?

Kommunen er den formelle afsender af ansøgningen. Det er dog vigtigt, at deltagelsen i testforløbet er bredt forankret og har opbakning blandt bymidtens aktører. Vi forventer derfor, at bymidtens aktører - gerne både private og civile, fx handelsstandsforeninger og borgerforeninger – er inddraget i eller orienteret om ansøgningsarbejdet.

Byforum Vordingborg Der afholdes stormøde i Byforum Vordingborg, den 22. november 2021, hvor nærværende projekt vil blive italesat og drøftet med et bredt udsnit af byens borgere.

Bycentrum Vordingborg

Vordingborg Erhverv v. City Manager

Vordingborg Kommune v. Afdeling for Plan og By,
Afdeling for Strategi og Implementering
Afdeling for Kultur og Fritid
Afdeling for Trafik og Ejendomme

Museum Sydøstdanmark

Vordingborg By Lokalforum